

POSTANOWIENIE

Dnia 13 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dariusz Kala

SSN Rafał Malarski

Protokolant Marta Brylińska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Andrzeja Pogorzelskiego,
w sprawie **A.S.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 13 grudnia 2017 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego
na niekorzyść od wyroku Sądu Rejonowego w [...]

z dnia 28 listopada 2016 r.,

**oddala kasację, a kosztami sądowymi postępowania
kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

A.S. został oskarżony o to, że w okresie od 20 lutego 2016 r. do 13 kwietnia 2016 r. w miejscowości P. za pośrednictwem sieci Internet umieścił ogłoszenie sprzedaży trzech sztuk anten do Internetu o nazwie „Nanobridge M525dBi”, a następnie wprowadził w błąd A. A. co do zamiaru wywiązania się z umowy kupna-sprzedaży i pomimo otrzymania zapłaty nie przesłał zakupionych anten, czym doprowadził kupującego do niekorzystnego rozporządzenia mieniem własnym w kwocie 320 zł, w tym 20 zł kosztów przesyłki, tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k. Korzystając z instytucji uregulowanej przepisem art. 335 § 2 k.p.k. do aktu

oskarżenia prokurator dołączył wniosek o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego i wymierzenie A.S. kary 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat próby, orzeczenie kary grzywny w wysokości 60 stawek dziennych, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 12 zł, obowiązku naprawienia szkody poprzez wpłatę kwoty 320 zł na rzecz pokrzywdzonego oraz zasądzenie opłat i kosztów sądowych. Złożony wniosek był zgodny z treścią uzgodnień z dnia 17 sierpnia 2016 r.

Na posiedzeniu w dniu 28 listopada 2016 r. prokurator wniósł o wydanie wyroku zgodnie z wnioskiem, z modyfikacją dotyczącą obowiązku naprawienia szkody poprzez orzeczenie go w kwocie 20 zł na rzecz pokrzywdzonego. Obecny na posiedzeniu oskarżony zgodził się na wydanie orzeczenia w omawianym trybie, przy uwzględnieniu zaproponowanej przez prokuratora modyfikacji treści wniosku.

Wyrokiem z dnia 28 listopada 2016 r., Sąd Rejonowy w Ł., uwzględniając wniosek prokuratora (po modyfikacji), uznał oskarżonego A.S. za winnego tego, że w dniu 20 lutego 2016 r. w miejscowości P., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wprowadził pokrzywdzonego A. A. w błąd co do zamiaru wywiązania się z wynikającego z zawartej za pośrednictwem platformy transakcyjnej Allegro umowy sprzedaży obowiązku dostarczenia trzech anten internetowych o nazwie „Nanobridge M525dBi”, a następnie pomimo otrzymania zapłaty za towar oraz opłacenia przez pokrzywdzonego kosztów jego dostawy, nie przesłał zakupionych anten w ustalonym terminie, czym doprowadził pokrzywdzonego A. A. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w łącznej kwocie 320 zł, tj. dokonania czynu wyczerpującego dyspozycję art. 286 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 286 § 1 k.k. i art. 33 § 2 k.k. wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, przy czym na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 k.k. warunkowo zawiesił jej wykonanie na okres 3 lat próby oraz 60 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 12 zł, a na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązał oskarżonego do naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody w części poprzez uiszczenie na rzecz pokrzywdzonego A. A. kwoty 20 złotych. Orzeczenie zawierało także rozstrzygnięcie o kosztach sądowych, którymi obciążono oskarżonego.

Wyrok nie został zaskarżony przez żadną ze stron procesowych i uprawomocnił się dnia 5 grudnia 2016 r.

We wniesionej na niekorzyść skazanego kasacji, zaskarżając wyrok Sądu Rejonowego w całości, Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny podniósł zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 343 § 3 i § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k., polegającego na uwzględnieniu wadliwego wniosku prokuratora o skazanie A.S. bez przeprowadzenia rozprawy i wymierzeniu uzgodnionej z nim kary 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat próby oraz środka kompensacyjnego w postaci obowiązku naprawienia szkody w kwocie 20 zł, w następstwie czego doszło do rażącego naruszenia przepisu prawa materialnego, tj. art. 72 § 1 k.k., który w przypadku nie orzeczenia środka karnego nakazuje Sądowi nałożenie przynajmniej jednego z obowiązków probacyjnych wymienionych w tym przepisie. W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu .

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego nie jest zasadna, chociaż zaskarżony wyrok został wydany z obrazą wskazanych w zarzucie przepisów prawa.

Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem Sądu Najwyższego złożenie przez prokuratora wniosku o skazanie bez przeprowadzenia rozprawy - na podstawie art. 335 k.p.k. (w rozważanej sprawie wniosek został złożony w trybie art. 335 § 2 k.p.k. – został dołączony do aktu oskarżenia – tymczasem w kasacji skarżący niekonsekwentnie przywołuje oba tryby wynikające z art. 335 k.p.k.) - nawet przy uwzględnieniu, że wniosek ten jest zaakceptowany przez oskarżonego, nie zwalnia sądu od obowiązku przeprowadzenia kontroli tego wniosku z punktu widzenia zgodności z przepisami obowiązującego prawa. Stwierdzenie bowiem, że treść wniosku pozostaje w sprzeczności z prawem materialnym lub narusza prawo procesowe, obliguje sąd meriti do wskazania stronom konieczności dokonania odpowiednich zmian, a w wypadku braku akceptacji dla tych modyfikacji ze strony podmiotów uprawnionych do zajmowania stanowiska w tej materii - należy rozpoznać sprawę na zasadach ogólnych. In concreto przedmiotem tego rodzaju kontroli powinna być także kwestia zgodności wszystkich propozycji zawartych we

wniosku z regułami obowiązującego prawa materialnego, w tym również właściwej oceny proponowanych kar czy środków probacyjnych. Zatem, sąd meriti nie może zaakceptować warunków porozumienia uzgodnionych wprawdzie między prokuratorem i oskarżonym, ale naruszających przepisy prawa materialnego (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 czerwca 2015 r., II KK 144/15, LEX nr 1750141; z dnia 25 września 2012 r., IV KK 163/12, LEX nr 1226727; z dnia 10 czerwca 2015 r., V KK 96/15, LEX nr 1744200). Na orzekającym Sądzie ciążył więc obowiązek zbadania wniosku prokuratora zarówno pod względem formalnym, jak i merytorycznym i to mimo zaakceptowania przez A.S. złożonego przez prokuratora wniosku.

Sąd Rejonowy w Ł. z obowiązku tego się nie wywiązał, nie zauważył bowiem braku we wniosku prokuratora żądania nałożenia choćby jednego z obowiązków określonych w art. 72 § 1 k.k., przy braku wniosku w zakresie ewentualnego orzeczenia środka karnego. Regulacja art. 72 § 1 k.k. zobowiązuje bowiem Sąd warunkowo zawieszający wykonanie kary pozbawienia wolności do nałożenia na oskarżonego przynajmniej jednego z wymienionych w tym przepisie obowiązków, chyba że orzeczono środek karny. Wprawdzie podczas posiedzenia Sądu Rejonowego w dniu 28 listopada 2016 r. prokurator zmodyfikował, za zgodą oskarżonego, pisemny wniosek o wydanie wobec oskarżonego wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy i wymierzenie uzgodnionych z nim kar, ale modyfikacja ta dotyczyła jedynie wysokości kwoty obowiązku naprawienia szkody, w ramach środka kompensacyjnego, poprzez jej obniżenie do 20 złotych. W konsekwencji złożony z aktem oskarżenia wniosek w trybie art. 335 § 2 k.p.k. pozostawał w dalszym ciągu wadliwy.

Za autorem kasacji należy powtórzyć, że w wyniku nowelizacji, która weszła w życie w dniu 1 lipca 2015 r., z dotychczasowego rozdziału V Kodeksu karnego - „Środki karne”, ustawodawca wydzielił nowy rozdział Va „Przepadek i środki kompensacyjne”. Podjęte przez ustawodawcę techniczno-legislacyjne działania przesądziły, że zarówno obowiązek naprawienia szkody, jak i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz nawiązka orzekane na rzecz pokrzywdzonego na podstawie art. 46 k.k. utraciły dotychczasowy charakter środków karnych (Mikołaj Iwański, Michał Jakubowski, Maria Szewczyk - Komentarz do art. 46 Kodeksu karnego, teza

3 LEX oraz Włodzimierz Wróbel (red.), Andrzej Zoll (red.), Kodeks karny. Część ogólna. Tom I. Część I. Komentarz do art. 1-52, Warszawa 2016, s. 891).

Powyższe uwagi prowadzą do konstatacji, że orzekający w sprawie Sąd Rejonowy dopuścił się naruszenia przepisów prawa procesowego i materialnego, wskazanych przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego w kasacji, a powyższe naruszenie miało wpływ na treść wyroku, złożony bowiem przez prokuratora w trybie art. 335 § 2 k.p.k. wniosek został sformułowany z naruszeniem przepisu art. 72 § 1 k.k., a jego uwzględnienie przez Sąd doprowadziło do obrazy tego przepisu prawa materialnego. Zaistnienie opisanych uchybień nie oznacza jednak, że rozważany nadzwyczajny środek zaskarżenia zasługuje na uwzględnienie.

Kasacja nie jest instrumentem służącym do uchylania wyroków ze względu na wszelkiego rodzaju uchybienia, czy niedociągnięcia, którymi zostały dotknięte, nawet jeżeli mają one charakter oczywistych, jak w omawianej sprawie. Nadzwyczajny środek zaskarżenia, jakim jest kasacja, służyć ma eliminowaniu z obrotu prawnego orzeczeń dotkniętych tzw. bezwzględными przyczynami odwoławczymi albo innymi rażącymi uchybieniami, przy czym konieczne jest wykazanie, że te rażące uchybienia mogły mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Można zatem przyjąć, że postępowanie kasacyjne służy usuwaniu takich naruszeń prawa, których waga jest porównywalna ze znaczeniem dla obrotu prawnego prawomocności wyroku, stabilizującego sytuację prawną stron i pozwalającego na wdrożenie postępowania wykonawczego.

Przechodząc na grunt sprawy, w której wywiedziono kasację, należy zauważyć, że:

- skarżone orzeczenie zapadło w trybie konsensualnym; strony uzgodniły treść rozstrzygnięcia, co znalazło odbicie we wniosku prokuratora; wniosek w toku postępowania sądowego został zmodyfikowany za zgodą obecnych na posiedzeniu stron;

- wyrok Sądu Rejonowego nie został zaskarżony zwyczajnym środkiem zaskarżenia przez żadną ze stron, także przez prokuratora, który winien czuwać nad zgodnością swojego wniosku oraz treści wydanego wyroku z obowiązującym prawem;

- od uprawomocnienia się wyroku do daty wpłynięcia kasacji do Sądu Najwyższego upłynęło przeszło 10 miesięcy, do daty rozpoznania kasacji przez Sąd Najwyższy przeszło 12 miesięcy – przy zakresie okresu próby na 3 lata;

- we wskazanym okresie ani prokurator właściwy miejscowo ani Prokurator Generalny, mimo istniejących możliwości ustrojowych, nie skorzystali z obowiązujących „zwyczajnych instytucji” prawnych, które umożliwiłyby usunięcie uchybienia związanego z obrazą prawa materialnego (w aktach sprawy nie ma informacji o podjęciu takich działań); przepis art. 74 § 2 k.k. zawiera materialną podstawę do ustanawiania, rozszerzania lub zmiany wobec skazanego na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania obowiązków wymienionych w art. 72 § 1 pkt 3 – 8 k.k. w fazie postępowania wykonawczego, natomiast z art. 19 § 1 k.k.w. wynika, że w postępowaniu wykonawczym sąd orzeka m.in. na wniosek prokuratora bądź z urzędu; nie istniała zatem żadna przeszkoda, by prokurator złożył wniosek o nałożenie na skazanego obowiązku probacyjnego, bądź zasygnalizował sądowi potrzebę wydania orzeczenia w tej kwestii z urzędu;

- istota warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności polega na wstrzymaniu wykonywania orzeczonej już w wyroku kary na okres próby, w trakcie której weryfikowana jest pozytywna prognoza kryminologiczna dotycząca sprawcy. Obowiązki probacyjne stanowią narzędzia, które mają służyć weryfikacji owej prognozy. Ich dobór musi wiązać się z realiami konkretnej sprawy i uwzględniać okoliczności charakteryzujące sprawcę. Tymczasem skarżący nawet nie podjął próby wskazania obowiązku wymienionego w art. 72 § 1 k.k., który winien być adekwatny na płaszczyźnie rozważanej sprawy. Warto zauważyć, że m.in. w związku z orzeczeniem wobec skazanego środka kompensacyjnego zarządzeniem z dnia 9 grudnia 2016 r. (k – 62 i pismo z dnia 29 grudnia 2016 r. k – 66) odpis wyroku przesłano Zespołowi Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Ł. Ze wspomnianego pisma wynika, że powierzono kuratorowi sądowemu czuwanie nad wykonaniem przez skazanego orzeczonego wobec niego środka kompensacyjnego, który nazwano obowiązkiem naprawienia szkody. Ponadto, mimo że wobec skazanego nie orzeczono dozoru kuratora sądowego, zlecono kuratorowi – z powołaniem się na przepis art. 172 § 1 k.k.w. – nawiązanie kontaktu ze skazanym, poinformowanie go o jego obowiązkach i uprawnieniach

oraz składanie sądowi sprawozdań. Łatwo zauważyć, że w połączeniu z czuwaniem nad wykonaniem środka kompensacyjnego odpowiada to wynikającemu z art. 72 § 1 pkt 1 k.k. obowiązkowi informowania kuratora o przebiegu okresu próby.

Wszystkie powyższe przesłanki prowadzą do wniosku, że opisane na wstępie naruszenia prawa nie miały charakteru rażącego, a w szczególności nie miały istotnego wpływu na treść zaskarżonego orzeczenia.

Na koniec należy zauważyć, że uznanie kasacji za zasadną, a zwłaszcza zawartego w niej wniosku o uchylenie wyroku w całości, nie uwzględnia interesu procesowego pokrzywdzonego, któremu doręczono odpis wyroku stanowiący tytuł egzekucyjny.

Kierując się powyższym orzeczono, jak na wstępie.

kc